

SLOVENCİ PO DRUGI SVETOVNI VOJNI - V Jugoslaviji prevzame oblast Komunistična partija

Zbor odposlancev slovenskega naroda (Kočevski zbor) se je leta 1943 na zasedanju v Kočevju izrekel za vlučitev Slovenije v Jugoslavijo.

- **Demokratska federativna Jugoslavija - DFJ avgust – november 1945**

Na 3. zasedanju AVNOJ 10. avgusta leta 1945 je bila država preimenovana v Demokratično federativno Jugoslavijo (DFJ).

- **Federativna ljudska republika Jugoslavija - FLRJ 1945-1963**

Na volitvah v ustavodajno skupščino 11. novembra leta 1945 je bila DFJ preimenovana v Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo (FLRJ).

- **Socialistična federativna republika Jugoslavija SFRJ 1963-1992**

Z novo ustavo je bila 7. aprila leta 1963 razglašena SFRJ. Država je ime obdržala vse do razpada leta 1992.

Povojna Jugoslavija pa se je razlikovala od predvojne Jugoslavije v dveh **bistvenih značilnostih:**

- vsi narodi so bili priznani in uvedena je bila enakopravnost narodov v državi,
- oblast je prevzela Komunistična partija, ki je uvedla socialistični politični in gospodarski sistem.

Narodnostna sestava poveljne Jugoslavije se ni spremenila.

NOTRANJA UREDITEV JUGOSLAVIJE

Po ustavi (1946) je bila Jugoslavija zveza enakopravnih republik (**federativnost**). V upravljanju države pa je bil uveden **centralizem**. Državne odločitve so sprejemali izvršni organi v Beogradu. Življenje državljanov so oblasti urejale z navodili in številnimi predpisi, zaradi česar je Jugoslavija postala zelo birokratska (o večini zadev so odločali uradniki) **država**.

Zemljevid Jugoslavije

Jugoslovanska zastava in grb
Slovenska zastava in grb

Oblast se je zavedala, da so bile nerešene narodnostne napetosti ena glavnih napak predvojne Jugoslavije, zato je skušala spodbujati enakopravnost in sodelovanje med narodi. Enotnost Jugoslavije so krepile razne institucije, kot na primer vojska, štafeta mladosti, komunistična partija.

Uvedeno je bilo geslo **»bratstvo in enotnost«**, ki je postalo najpomembnejše geslo povojne Jugoslavije. Pomenilo je, da bodo jugoslovanski narodi med seboj gojili prijateljstvo, sodelovanje in si med seboj pomagali, zlasti v gospodarstvu.

Ustanovitev LJUDSKE FRONTE

Avgusta leta 1945 je bila ustanovljena množična politična organizacija Jugoslavije, imenovana **Ljudska fronta**. Vodil jo je **Josip Broz – Tito**. Poleg slovenske OF so bile v Ljudsko fronto vključene Ljudske kmečke stranke, Socialistične stranke, Zveze kmetov, Jugoslovanske republikanske stranke Antifašistična fronta žena itn. Glavno vlogo v Ljudski fronti je imela Komunistična partija Jugoslavije (KPJ).

PRVE POVOJNE VOLITVE IN PREVZEM OBLASTI Komunistične partije Jugoslavije

Po končani vojni imajo komunisti oblast trdno v svojih rokah vendar jih določila sporazuma Tito-Šubašič zavezujejo, da v državi izpeljejo demokratične večstrankarske volitve v ustavodajno skupščino. Izvedene so bile novembra leta 1945. Ker je komunistična oblast na vse načine ovirala opozicijo, se meščanske stranke niso uspele organizirati in tako na volitvah niso sodelovale. Tako se je na volitvah znašla **ena sama lista - Ljudska fronta (v Sloveniji OF).**

Volilno pravico so dobile tudi ženske. Glasovanje je potekalo s pomočjo kroglic, glasovati pa je bilo možno le za ali proti (črne skrinjica) Ljudski fronti.

Za Ljudsko fronto je glasovalo 90% volilcev. Na volitvah so se odločili tudi proti obnovitvi kraljevine in kralju prepovedali vrnitev v domovino.

Ali je v resnici šlo za demokratične volitve?

Oblast je volitve razglasila za demokratične, kljub temu da:

- je komunistična partija pred volitvami nadzorovala državljane in vsem sumljivim odvzela volilno pravico ali jih celo zaprla,
- stranke (razen liste Ljudske fronte) niso imele enakih pogojev za svoje delovanje in propagando,
- so se pri izvedbi volitev dogajale goljufije (na primer premeščanje kroglic v skrinjico Ljudske fronte).

Volitve so **prinesle zmago Ljudski fronti** Jugoslavije (v Sloveniji se je imenovala Osvobodilna fronta).

Novoizvoljena skupščina v Beogradu je zatem sprejela deklaracijo o **razglasitvi republike**, s katero je bila odpravljena kraljevina in preprečena vrnitev kralja.

Nova Jugoslavija je dobila tudi novo ime – **Federativna ljudska republika Jugoslavija (FLRJ)**. Ustava je bila sprejeta leta 1946. Republiška skupščina Ljudske Republike Slovenije v Ljubljani pa je prvo slovensko ustavo sprejela leto dni zatem (1947).

Kaj je bilo značilno za t.i. LJUDSKO DEMOKRACIJO

Beseda `ljudska` označuje »višjo« stopnjo demokracije, v kateri vlada ljudstvo, sicer pa izraz ljudska demokracija poudarja razliko sistema od meščanskih demokracij. Ljudska demokracija je poseben politični sistem, ki se je po koncu 2. svetovne vojne uveljavil v državah, ki so bile pod vplivom Sovjetske zveze. Mednje sodijo Jugoslavija, Čehoslovaška, Madžarska, Romunija, Bolgarija, Albanija, NDR, Severna Koreja, Kitajska in Vietnam, kjer so se po končani 2. svetovni vojni na oblast povzpele komunistične stranke, ki so postopoma izločile druge stranke in samostojno zavledale državam (enostrankarski sistem).

Kako so komunisti obračunali z nasprotniki

OBRAČUN Z OKUPATORJEVIMI SODELAVCI

To so bili procesi proti vojnim zločincem in okupatorjevim sodelavcem. Rupnik je bil obsojen na smrt in ustreljen.

MNOŽIČNI POBOJI BREZ SODNIH PROCESOV

Poleti 1945 je nova oblast brez sodnih procesov obtožila in pobila več kot 10 000 domobrancev in drugih nemških kolaborantov iz območja celotne Jugoslavije, ki so jih angleške čete vrnile iz Koroške.

Zato ker so preživeli?

Med procesi so imeli velik odmev **dahavski procesi** (med 1948 in 1949), ki so bili procesi proti bivšim taboriščnikom v Dachau (članom komunistične patrije), ki naj bi po mnenju komunistične oblasti v taborišču sodelovali z gestapom. Štiriintrideset ljudi je bilo obsojenih na smrt ali visoke zaporne kazni.

POLITIČNI PROCESI - Nagodetov proces

Obtožena je skupina izobražencev in predvojnih politikov, ki se je zavzemala za družbeno ureditev po vzgladu na zahodnoevropske demokracije.

S pomočjo besedila (učbenike str. 153, prvi odstavek) ugotovi, kako je proces običajno potekal in kaj so bili glavni cilji teh procesov.